

SOCIETATEA
"PETRU MAJORU"

SCOL'A ROMANA.

Foaia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigeata de

BASILIU PETRI.

Ese odata in septemana, Vineri'a. Pretiulu pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: câte 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiuu, 3 Iuniu v. 1877.

Prenumeratiunile si corespondintiele sunt a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ in Sabiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

Obiectele de invetiamentu in scól'a poporala.

II.

Ne vomu ocupá astadi cu intrebarea: Care este reportulu obiectelor de invetiamentu intre sene?

Reportulu obiectelor intre sene depinde fora indoiéla dela fondulu culturalu, ce se afla in fiecare obiectu de invetiamentu. Negresítu tóte obiectele suntu de lipsa, dar nu tóte au acelasi fondulu culturalu. In respectulu acest'a esista asiadara intre obiecte óre care rang, de care trebue se tienemu contu, d'eca voimu a resolví cu succesu scopurile culturale ale scólei.

Rangulu obiectelor de invetiamentu cu privire la fondulu lor culturalu se póte vedé din urmatóri'a siema:

I. **Obiectele reale seu de sciintia**, va se dica obiectele, cari se referescu directu:

a) la cunóscerea lui **Domnedieu**, adeca: religiunea cu ramurile sale: istori'a biblica, catechismulu si istori'a bisericésca;

b) la cunóscerea **naturei**, adeca istori'a naturala si fisic'a cu chemi'a;

c) la cunóscerea **omului**, adeca cunoscintie elementarie din antropologia, apoi istori'a cu partile relative din geografia (partea politica, etnografia, statistica etc.).

II. **Obiectele formale** si adeca:

a) limb'a cu tóte ramurile sale, precumu: scri-sulu, cetitulu, gramatic'a si stilistic'a;

b) computulu cu geometri'a.

III. **Obiectele puru tehnice**, adeca cantulu, desemnulu, gimnastic'a si industri'a domestica.

Nu avemu nimic'a in contra, d'eca obiectele de sub II si III se voru privi tóte de obiecte formale, cumu si suntu in unu sensu óre care; atunci siem'a se va compune numai din dóue rubriche:

I. Obiectele reale, adeca sciintiele.

II. Obiectele formale, adeca desteritatile.

Sciintie si desteritati — asia se classifica obiectele si in manualele didactice. La desteritati vorb'a e, cá scolarii se póta ceva, la sciintie se scie ceva.

Adeveratu, ca si in limba si in matematica inca se afla unu fondu óre care de sciintia; se nu iutamu inse, ca noi avemu in vedere scól'a poporala, unde nu póte fi vorb'a de sciinti'a limbistica si matematica. De altmintrea observamu indata aici, ca in siem'a de susu obiectele nu suntu impartite din punctu de vedere sciintificu, pentru ca nu amu avutu intentiunea a face acést'a; scopulu nostru de asta data ni-a fostu, a clasificá obiectele de invetiamentu din scól'a poporala cu privire la valórea lor culturala, si spre acestu scopu siem'a de susu este deplinu corespondietória si corecta.

Vomu fi intrebati póte de unii, pentru ce amu enumeratu religiunea intre obiectele reale? Acestora li respundemu, ca pentru noi Domnedieu este chiar asia de realu, cá si natur'a si cá si omulu. Nu este locul aici a aratá, cumu s'a intemplat, de numai istori'a naturala, fisic'a, istori'a si geografi'a s'au numitu obiecte reale; cine voiesce a-se informá in privinti'a acést'a mai de aprópe, binevoiésca a ceti d. e. in istori'a pedagogiei de Raumer capitulele relative la „realismu“ si „umanismu“.

Revenindu acuma érasí la siem'a de susu, ea arata invetiatoriloru: care este rangulu intre obiectele de invetiamentu cu privire la valórea lor culturala. Amesuratu acestui rangulu suntu a se si tractá obiectele in scóla, cu alte cuvinte: tempulu si diliginti'a, care se pune pe obiecte in scóla, trebue se stée in reportu dreptu cu valórea seu importantia lor. Lucru firescu. Semburulu culturei depinde de acolo, cá invetiamentulu se aiba unu cuprinsu demnu; acestu cuprinsu inse este a se cautá antâiu si mai cu séma in obiectele reale seu sciintifice. Dreptu aceea ele au se fia centrulu, trupin'a seu fundamentulu invetiamentulu din scól'a poporala. De aici inse nu urméza, cá celelalte obiecte — desteritatile — se se tracteze cu mai puçina ingrigire; numai cátu ele nu au a formá nici centrulu, nici bas'a invetiamentulu, ci

amesuratu naturei si valórei loru, ele cauta a se grupá la invetiamentu in giurulu obiectelorú reale, a se rádimá in fundamentulu formatu de acestea. Atunci ele voru prosperá cu atátu mai bine.

Cumu ca asia e bine, ne invétia si esperinti'a de pana acuma. Mai inainte obiectele de invetiamentu din scól'a poporala se insirau asia: cetitulu, scrisulu, computulu si — mai pe urma — religiunea. Caus'a e, ca in ordinea acést'a au intratu ele si in scól'a poporala. Asia se tractau ele si la invetiamentu. Va se dica, trei desteritati — cetitulu, scrisulu si computulu — erau alf'a si omeg'a invetiamentului. Asia au fostu apoi si rezultatele invetiamentului. Ce fondu culturalu, ce sciintia póte se si jaca in nescari desteritati, cari si ele se tractau in modu cu totulu mechanicu?

Invetiatorii sentiau instinctivu, ca lipsesce ceva; de aici nevointiele loru, de a le propune „mai interesantu“, de a tractá cetitulu si gramatic'a pe „bas'a bucatiloru de lectura“, de a introduce in scóla — gradinaritul, pomaritul, stuparitul etc.

Astadi acestu neajunsu este delaturatu prin lege; acumu detorinti'a nóstra — a tuturorá — este a grigi, cá legea se nu remana numai pe charti'a, numai litera mórtá. Pare-ni-se inse, ca si aici noi Romanii vomu fi cód'a tuturorá. In butulu legiloru si planuriloru de invetiamentu in cele mai multe scóle de pe sate se propunu si astadi totu numai obiectele de mai inainte, — religiunea cu vechiulu triviu.

Asia inse nu e bine. Cá se ajunga si poporulu nostru la cultura, ér nunumai la nesce deprinderi mechanicé, se cere neaperatu, cá in fiacare scóla poporala se se propuna tóte obiectele de invetiamentu, si in prim'a linia obiectele reale. Aceste inca tóte trei; éca pentru ce: Cele trei obiecte mari — Domnedieu, natur'a, omulu — procura fiacare o cultura speciala. Altmintrea influintiéza obiectele naturale, altmintrea obiectele umanistice si altmintrea obiectele religióse. Nici unulu nu póte suplini pre altulu, prin urmare ori care va lipsi, lips'a lui va produce unu голу nevindecabilu in cultur'a universalá.

Obiectele reale inse suntu factori nunumai ai culturei, ci si ai vietiei si fericirei omenesci. Omulu traiesce din ele, cumu traiesce plant'a din pamentu, din aeru si din lumina. Sciintiele naturale promovéza mai multu bunastarea sa fisica, cele umanistice mai multu bunastarea spiritualá, — cultur'a si civilizatiunea; ér celea religióse mai multu mantuirea sufletului, — pacea interna a omului. Precumu clasele sociale ale unui poporu suntu legate intre sene in modu solidarú, astfelu, incátu suferindu un'a, d. e. clas'a plugariloru, patimesce societatea intréga, chiar asia e si cu obiectele de invetiamentu: lipsindu unulu, patimescu tóte, patimesce cultur'a universalá a scolariloru.

„Dar nu avemu tempu si modu a propune si in scólele satesci tóte obiectele reale“, voru observá unii.

Atunci se reducemu la tóte obiectele intr'o mesurá; dar se nu lasámu unulu seau dóue cu totulu nepropuse. Se facemu cá omulu seracu, carele nu-si póte cladi o casa mare, pompósa. Elu nu-si va cladi cas'a numai din doi pariéti, seau numai cu o diumetate de acoperementu, ci si-o va cladi intréga, dar mai mica; cu tóte acestea elu va fi scutitu in ea de ventu si plóia intogmai cá boierulu in palatulu seu pomposu.

Asia e si cu scól'a poporala. Fiindu mai lipsita decátu sororile ei mai fericite, ea se va intinde dupa ajunsu, dar se va intinde in tóte directiunile de o potrivá. Scól'a poporala este universitatea poporului.

Cumu este a se privi unu obiectu in reportu cu scopulu invetiamentului si cu legile, dupa cari se desvólta spiritulu omenescu, despre acést'a vomu aduce unu esemplu — cu alta ocasiune.

Cantulu in scól'a poporala.

Canta, mèi frate Romane,
Pe gráululu si'n limb'a ta,
Si lasa cele straine
Densii de-a si-le cantá!

Antonu Panu.

I. Despre cantu in genere.

Music'a se numesce art'a tonuriloru; ea se compune din mai multe ramuri, din cari inse in scól'a poporala se invétia numai cantulu. Cantulu este esprimarea sentiementelorú prin tonuri si cuvinte poetice; „cuvintele explica tonurile, tonurile glorifica cuvintele“. Astfelu cantulu unesce in sene dóue arte: music'a si poes'ia.

II. Insemnatatea cantului.

Iubirea de cantu este innascuta in fiacare omu, precumu innascute suntu in fiacine si sentiementele; si fiindu ca acestea se desvólta mai timpuriu decátu cugetele, pentru aceea si iubirea de cantu se manifestéza indata in primele stadié ale desvoltarei omenesci si chiar si la popórale cele mai primitive. Abia copilulu este de vre-o câte-va septemani, sí-lu vedemu ascultandu cu placere cantulu, cu care mam'a lui voiesce a-lu adormi. In adevéru, influinti'a cantului asupra ómeniloru, ba chiar si asupra animaleloru, este mare si salutaria. Mitologi'a grecésca ne amintesce de mai multi cantareti, cari cu art'a loru au facutu minuni. Orfeu d. e. a imblanditu venturile, Amfionu a miscatu pietrile, Arionu si-a scapatu viéti'a din manile talhariloru. Inse abstractiune facundu dela atari mituri poetice, vomu trebui totusi se recunóscemu, ca

a) Cantulu cultivéza audiulu, memori'a tonuriloru, organele vorbirei. Esperinti'a ni dovedesce, ca unu cantaretiu bunu este de comunu si unu bunu cetitoriu.

b) Cantulu este de mare importantia si pentru viéti'a nóstra bisericésca, natiunala si sociala.

Cultulu divin si alte ceremonie bisericesci se sever-siescu la noi in limb'a si cu concursulu poporului, si nici o serbatória natiunala seau familiara nu se face fora cantu. „Cantulu“, díce Dr. Gr. Silasi, „este Romanului soçiu nedespartítu, la lucru si la repausu, in bucuria si intristare“.

c) Cantulu in fine desvólta gustulu esteticu si artisticu in poporu, nobilitéza semtiemintele, imblandiesce moravurile si radica animele la D-dieu. Pentru aceea cu dreptu cuventu canta poetulu germ. Seume: „Wo man Lieder singt, da lass' dich ruhig nieder; böse Menschen haben keine Lieder.“

III. Cantulu cá obiectu de invetiamentu.

Din motivele acestea astadi cantulu se propune in fiacare scóla poporala, si anume atátu cantulu bisericescu, câtu si celu profanu seau lumescu:

Scopulu cantului in scóla poporala este:

1. In genere: a desteptá si cultivá in scolari audiulu pentru tonuri si a le nobilitá semtiementulu preste totu, si celu religiosu si patrioticu in specia, cá astfeliu scolarii se se póta impartasi acumu si in viitoriu nunumai la cultulu divin si la alte ceremonie religióse, ci si la serbatori patriotice, natiunale si familiare, la petreceri sociale si la escursiuni comune in natur'a libera.

2. In respectulu technicu: a procurá scolari-loru unu viersu curatu, melodiosu, plinu, siguru si desteru, deprindiendu-i totu odata la o pronunciare co-recta a textului.

Pensulu se va compune:

1. Din exercitii technice (tonice, melodice, ritmice), cari au de scopu a deprinde audiulu si vócea scolari-loru.

2. Din invetiarea unoru cantári alese, si adeca:

- a) cantarile liturgice,
- b) cele optu viersuri seau glasuri cu troparielile si antifónele loru,
- c) unu numeru de cantári poporale si natiunale, cu deosebire eroice.

3. In clasele superioare cunóscerea noteloru si deprinderea loru practica, fora de care este imposibilu a regulá candu-va cantarile nóstre.

Spre acestu scopu, firesce, se cere, cá in institutelle nóstre pedagogice cantulu se se propuna cumu se cuvine; afara de acést'a se se compuna si pentru cantu manuale metodice atátu pentru usulu invetiatoriloru, câtu si pentru usulu scolari-loru. Atari manuale ni lipsescu pana acumu cu deseversire, càci „Colectiunea de cantece“ de Is. Vorobchieviciu urmaresce alte scopuri.

IV. Principie metodice pentru tractarea cantului.

1. Invetiatoriulu esplica mai antáiú de tóte textulu cantarei si face pre scolari a-lu invetiá bine de rostu, si anume tóte strofele, ér nunumai prim'a seau primele, cumu se intempla de comunu. La cantu textulu este lucrulu celu de antáiú, tonulu alu doile.

2. Dupa aceea invetiatoriulu canta scolari-loru melodi'a tóta, aratandu astfeliu scolari-loru, cumu au se cante si ei. Cantulu frumosu, cá ori care desteritate, numai imitandu esemple perfecte se póte invetiá. Aici va face invetiatoriulu mare servitiu violin'a seau viór'a. Déca invetiatoriulu scie trage cu violin'a, atunci elu va esecutá melodi'a mai antáiú pe violina, dupa aceea pe violina si din gura, in fine numai cantandu-o.

3. Dupa ce a cantatu melodi'a tóta, invetiatoriulu se opresce la prim'a parte a melodiei si o canta pre acést'a — raru, sonor si frumosu. E fórte consultu a impartí cantarea in parti, cá scolarii se o póta invetiá mai usioru si mai bine. Si aici: „Divide et impera!“

4. Scolarii la inceputu asculta in tacere; dupa ce inse invetiatoriulu a cantatu pies'a cutare de 3—4—5 ori singuru, incepu si ei a cantá dupa elu, antáiú mai incetu, dupa aceea totu mai tare; mai antáiú se incerca numai cei mai buni, succesive inse se impartasiescu cu totii la cantare.

5. Dupa ce scolarii sciu cantá bine partea prima, invetiatoriulu trece la partea a dóu'a, urmandu totu cá mai inainte; pana inse a nu trece la partea a treia, se deprinde partea prima si a dóu'a impreuna, si asia mai departe pana in fine. De aici incolo cantarea totu deaun'a se canta tóta.

6. Multi credu, ca tonulu atunci este mai frumosu, candu este mai forte, in scóla: candu copii sbiéra mai tare, nesocotindu, ca tonulu prea forte póte stricá si vócea cea mai frumoasa. Deci invetiatoriulu se staruiesca cu o diligintia de fieru, cá scolarii totu deaun'a se cante moderatu, linu si fora nici o incordare. La cantare toti elevii stau in petióre, tienendu capulu in susu (dreptu, dar nefortiatu) pieptulu afara, petiórele langa olalta (cá se nu capete vatematura). Tonulu gutualu — neplacutu — se nasce tienendu capulu prea radicatu si stringându gütulu prea tare cu camesi'a seau nafram'a; tonulu nasal, totu asia de neplacutu: candu capulu e plecatu inainte seau gur'a nu e destulu de deschisa.

In ambe casurile tonulu ese mai multu pe nasu decátu pe gura.

7. Se póte observá de multe ori, mai cu séma la fetitie, ca buzele seau dintii loru se ajungu de olalta. Tienendu gur'a astfeliu, nu este cu potintia nici chiar a vorbí curatu, cu atát'a mai puçinu a cantá. Gur'a la ori ce cantare trebue deschisa intr'atát'a, cá degetulu celu mare se incapa intre dinti. A inchide seau a deschide gur'a mai tare de asia nu este permisu.

8. Si cantaretii cei mai buni inca smintescu de multe ori into narea. Casulu celu mai comunu e, ca scótemu tonulu primu pe nasu. Se ne cugetamu unu oratoru, care totu cuventulu seau incai câte unulu dintr'o propusetiune 'lu scóte pe nasu, si vomu concede, ca oratiunea sa nu va fi frumoasa, prin urmare nici nu va desteptá in ascultatori acele semtieminte, cari ar fi

doritu oratorulu a le desteptá. Cu atátu mai multu se observa acestu defectu la cantu, care este gradulu celu mai inaltu alu oratoriei. Tienerea gurei si intonarea corecta se póte deprinde mai bine, déca pe unu tonu midilociu (g) vomu cantá silab'a „va“, d. e. va vâ vâ va vâ vâ vâ vâ vâ vâ va vâ va. Déca acést'a s'a deprinsu bine, urmâmu totu asia cu „ve“, „vi“ etc. („va“ este lungu, „vâ“ scurtu.)

9. Multi, candu canta, se oprescu subitu, spre a resuflá si apoi continua éراسي de unde au incetatu. Prin acést'a melodi'a se aude cá rupta, ceea ce provine de acolo, ca respectivulu nu scie resuflá. In privinti'a acést'a este o regula nerevocabila: a resuflá imediatu inainte de a incepe a cantá; ér in decursulu cantarei este a se observá regul'a: aerulu se se inspire linu, cá se se póta si respirá linu; dupa o inspirare lunga, urméza dóue scurte; unde in cantare urméza o pausa, acolo totu deaun'a trebuiesce a resuflá. La respirare fólele se trage in launtru, cóstele se largescu, pieptulu se radica.

10. Fiindu invetiatoriulu in stare a cantá cu scolarii sei in dóue seau trei voci, se voru alege la soprânu scolarii, cari ajungu cu tonulu pana la **a** si au vóce sonora; la tenoru scolarii, cari ajungu cu tonulu pana la **f**; cei ce ajungu cu tonulu pana la **g** se numera intre altisti. Nu este nici unu motivu, a pune tóte scolaritiile la soprânu sub cuventu, ca cá fete ele au vóce subtíre; suntu si intre ele multe cu vóce buna de tenoru si de altu. — Observamv inse, ca in totu casulu in scól'a poporala este de ajunsu a se cantá numai in dóue voci; in casulu acést'a se cere, cá vócea prima se o deprindia bine toti scolarii, chiar si aceia, cari in scóla secundéza, anume din motivu, cá mai tardíu se póta cantá si singuri.

11. Elevii, cari se afla cu tonulu in mutatiune, adeca in period'a, candu li-se schimba tonulu, trebue dispensati de a cantá, pentruca mutatiunea este unu feliu de morbu, si cea mai mica iritatiune póte periclitá tonulu si sanatatea elevului.

12. Nu este iertatu a fortiá pre elevi se cante mai susu seau mai díosu, decátu ajunge sfer'a tonului lor.

13. Mai multu de o diumetate de óra elevii se nu cante dupa olalta.

14. Invetiatoriulu se priveghieze, cá elevii sei iérn'a se nu ésa indata dupa cantare afara in aerulu rece. E bine a incetá cu cantulu 10 minute inainte de a esí din scóla si a provocá pre elevi se-si invelesca bine gátulu.

15. Fiacare sunetu si fiacare silaba din textu este a se pronunziá cátu se póte mai corectu, mai curatu si mai precisu, cá astfeliu auditorii se intieléga ceea ce se canta. Dintre vocale este a se deprinde mai bine **i** si **u**; „**i**“ suna acumu cá **i**, acumu cá **î** si cá **ü**; **u** suna de multe ori cá **o** si cá **î**. Dintre con-

sonante ceru mai multa grigia: **m**, **n**, **r**, **b**, **p**, **d**, **t**, prin urmare inca trebuescu deprinse bine.

Terminâmu cu regul'a generala:

Canta asia, precumu vorbesci frumosu!
Teodoru Petrisioru,
preparandu in Dev'a, curs. III.

Biografie istorice.

Cei de antâiu patru califi.

Aceia, cari domnira in imperati'a Arabiloru dupa Mahomedu, se numiau califi, adeca urmatori, seau si emiri, va se dica principi. Voi'a lor nu erá restrinsa prin nici o lege; ei aveau se se tiena numai de coranu, pre care éراسي totu numai ei 'lu interpretau. Califi erau principi si preuti totodata; in resbele nu mergeau, ci tramiteau pre generalii lor. Lucrulu loru principalu erá, a face rogatiuni in mosieele resiedintiei, a tiené cuventári catra poporu, a implorá blastemu ori binecuventare si a dá porunci beliduciloru. La inceputu ei locuiau in Medin'a intr'o simplicitate demna de tóta stim'a, dupa aceea in luxu si imbuibare la Damascu, ce se numiá pe atunci paradisulu pamentescu, mai pe urma in noulu Bagdadu, unde cultivara si promovara artele si sciintiele.

1. Abu-Becr.

Abu-Becr, respectatu pentru probitatea, pietatea si iubirea sa de dreptate, consolidá mai antâiu liniscea in launtrulu Arabiei, si apoi pe calea designata de Mahomedu continuá cuceririle in afara. Elu tramise armate in Persi'a si Syri'a, cari se luptara cu succesu, cucerindu intre altele Damasculu (634).

Candu Abu-Becr tramise pre beliducele Jezdid in Syri'a, i dede urnatóriile regule de conduita: „Aduti aninte, ca pururea esti inaintea lui D-dieu. Intempina-ti soldatii cu bine, svatuesce-te cu fratií tei si fá ceea ce este dreptu si cu cuviintia. Candu te lovesci cu neamiculu, fi barbatu si nu-i întórce spatele. De ai seceratu invingere, crutia betránii, femeile si copiii. Unu finicu se nu tai si o semenatura se nu calci. Unu pomu roditoriu se nu strici si vite se nu ucidí decátu câte se ceru pentru sustienerea armatei. Cuventulu datu se-ti fia santu. Crutia persónele, cari servescu lui D-dieu, candu le intimpini in locasiurile sante; crutia asemenea si pre acestea din urma. Vei dá si preste ómeni, cari apartienu la scól'a satanei, cu perulu tunsu (póte ca intielegea pre calugarii gréci, cari incepusera deja a-si tunde perulu si a vietuii departe de monastiri); acestor'a se le despici capulu si se-i tai bucati, pana ce se voru plecá a primi Islamulu si a platí tribut.“

2. Omar.

Dupa mórtea lui Abu-Becr urmá Omar, alu doilea socru alu profetului. Sub densulu Arabii plini de insufletíre si fanatismu religiosu, facura cuceriri admirabile, cuprinsera o mare parte din Persi'a si Armeni'a, precumu si Palestin'a cu Ierusalimulu, cetatile Fenicieí cu Tripolis si Tyrus, prin cari dobandira o

insemnata potere maritima, in urma Antiochi'a. Tóta Syri'a erá acumu in manile loru.

Patriarchulu Ierusalimului se invoi a predá Arabiloru cetatea numai sub conditiune, cá insusi califulu se mérga in persóna la elu si se subscie contractulu. Consiliulu lui Ali si dorinti'a sa propria de a-si face rogatiunile in cetatea, de unde Mahomedu se inaltiasa la ceriu, induplecara pre califu a impleni voi'a patriarchului. Unu numeru mare de credintiosi din Medin'a plecara cu elu catra Palestin'a. Erá o procesiune serbatorésca; totusi Omar tienù simplicitatea cea mai mare: imbracatu intr'o haina ordinara de peru de camila, calare pe o camila rosia, ne avendu cu sine decátu o parechia de desagi de piele, o desaga cu curmale, cealalta cu urezu, pe langa acestea unu blidu de lemnu si unu fole cu apa. Unde poposiá, societatea intréga gustá din mancarile, pre cari califulu le sántia prin rogatiuni si invetiaturi. In castru langa Ierusalimu, unde locuíá intr'unu cortu simplu, promise locuitoriloru inspaimantati, ca le va crutiá viéti'a si proprietatea; si in adeveru Ierusalimulu avù destula cauza a laudá dreptatea si afabilitatea califului.

Amru, comandantele lui Omar, cuprindiendu Alexandri'a, capital'a Egiptului, aflá in ea o biblioteca fórte bogata, ce continea mari tesauri din operele scientifice ale lumii vechi. Elu intrebá mai antáiú pre califu, ce se faca cu cartile, si primí urmatoriulu respunsu: „Ceea ce e scrisu in cartile, de cari amintesci: seau se cuprinde in cartea lui D-dieu (Coranu) — atunci ele sunt de prisosu; seau ele cuprindu altu ceva, atunci sunt periculóse. Ordóna dar a se nimici.“ Acésta dilema famósa fù implenita intognai. Amru porunci, cá cartile bibliotecei se se imparta pe la báile din cetate, de cari se aflau pe atunci in Alexandri'a 4000; siese luni intregi báile se incaldira numai cu cartile pretióse din bibliotec'a acést'a.

Pentru pietatea sa Omar fù iubitu de supusii sei cá unu parinte adeveratu; cu tóte acestea pe candu se aflá odata la rogatiune in mosie'a din Medin'a, elu fù ranitu de mórte de unu sclavu, caruí'a i refusase o cerere. Trei dile in urma elu mori in etate de 63 ani, dupa ce guvernase 11 ani.

3. Otman.

Dupa elu urmá Otman, unu ginere alu lui Mahomedu, fericitu cá si antecesorulu seu, inse cu nume reu. Marile cuceriri, incepute de Omar, se continuara si sub elu. In Egiptu guverná Amru, in Syri'a Moavi'a, de unde fura cucerite si insulele Cipra si Rodu. Imperati'a Persiei se supuse tóta. Otman insusi nu esí nici odata din Arabi'a. Din cauza, ca erá fórte avaru si partinitoriu, elu ajunsse a fi urgisitu de toti. Se formá o conspiratiune in contra sa, care-lu si ucise, in etate de 82 de ani.

4. Ali.

Abia acuma, ne mai fiindu alta rudenia mai de aprópe cu Mahomedu, se denumí de califu Ali piulu. Inse cu domnirea lui incepura si certele interne, cari

acusi mai multu acusi mai puçinu rodeau la radecin'a statului arabu. Ayesi'a, inimic'a neimpacata a lui Ali, nepotendu impiedecá denumirea lui de califu, lucrá acumu din tóte poterile spre a-lu restorná éراسi. Si in adeveru i succese a revoltá tóta imperati'a in contra lui, sprigini pre Moavi'a, locotiitoriulu Syriei, care se si proclamá de catra armat'a sa de califu, apoi plecá insasi in contra lui Ali. In lupta inse barbatulu erá superioru nuieri; ea fù batuta si prinsa; inse cá „mama a credintiosiloru,“ piulu Ali o tractá cu tóta crutiarea. Acumu se radicá Moavi'a in aliantia cu Amru, satriapul Egiptului. Cetatile profetului Mec'a si Medin'a cadiura in manile revoltantiloru, numai Cuf'a remase credintiósa lui Ali. Cu tóte acestea de dusimanii sei nu potú scapá. Elu fù ucisu in Cuf'a de acelasi partidu, care ucisese si pre Otman, in alu 5-lea anu alu domnirii (660). Cu elu se stinse unu barbatu nobilu, alu carui spiritu mare ne vorbesce inca si astadi in proverbiele sale morale. *)

Suprimarea casei lui Ali produse multe imparechieri intre Mahomedani. Multi din ei credeau, ca domni'a se cuveniá numai lui Ali, si ca Abu-Becr, Omar si Otman si toti urmatorii loru au fostu regenti nelegitimi. De aceea ei adorau pre piulu Ali cá pre unu martiru si santu. Partisanii lui Ali, reslatiti cu deosebire in Persi'a, capetara numirea de siiti seau sectiri. Opusi acestor'a erau sunnitii, cari tieneau sunn'a seau traditiunea in aceeasi védia cá si coranulu si cari in mosieele loru blastemau amintirea lui Ali. Tempulu n'a potutu suprime partidele aceste si ur'a loru reciproca nici pana in diu'a de astadi. Persii, cá siiti, inca si astadi nutrescu o ura nedumerita in contra Turciloru si in contra tuturoru acelor'a, cari tienu pre primii trei califi de legitimi.

Lui Ali i urmá Moavi'a, care dupa óre cari lupte mici se recunoscú de toti. Cu elu se urcă pe tronu dinasti'a Omaiadiloru, sub care imperati'a Arabiloru se mai largesce, sub cari inse apune pentru totu deaun'a simplicitatea primiloru califi; cáci Omaiadii au inceputu a desvoltá la curtile loru luxulu, care mai domnesce si astadi la domnitorii orientali.

*) Éta unele din aceste: „Teme-te de Ddieu, atunci esti siguru.“ — „A fi multiamitu cu voi'a divina, este vindecarea animei.“ — „Infrenarea sufletului dela placerile desierte este cea mai insemnata lupta santa.“ — „Onoréza pre tatalu teu, pentru ca atunci te va onorá si fiulu teu pre tine.“ — „Lumea e umbr'a unui nuoru si visulu celui ce dórme.“ — „Credintiosulu are totu deaun'a pre Ddieu inaintea ochiloru sei, si e plinu de meditatiuni. Elu e multiamitu in fericire si rabaduriu in nenorocire.“ — „Acel'a e omu intieptu, care se scie dominá in mania, in pofte si in frica.“ — „Valórea fiacarui individu consiste in binele, care-lu face.“ — „Intieptulu 'si are limb'a in anima, nebululu anim'a pe limba.“ — „Mai bine unu dusimanu intieptu, decátu unu amicu nebulu.“ — „Acel'a e celu mai mare nebulu, care nu face nimicu laudabilu si totusi vrea se fia laudatu de toti; care face reu, si totusi astépta a i-se resplatí cu bine.“ — „Cine se cunósce pre sene, cunósce si pre Ddieu.“ — Sciinti'a este podób'a avutului si comór'a seracului.“ —

Corespondinția.

Săbiiu, 24 Maiu v. 1877.

Domnule redactoru!

Candă a venit la cunoscentia subscrisului, Vineri în 6/18 cur., scirea tristă despre încetarea din viața a fostului profesor în institutul nostru „Andreianu“, I. Candrea, numai decătu am conchiamatu pre toti profesorii institutului la o conferinția și consultare despre cele de facutu.

Conferinția, întielegându că remasițiile repausatului se voru dá pamentului acolo, unde i-sa ciontatu firulu vieții, a decisu, că Sambata în 7/19 cur. la 10 ore se se ținea de corpulu profesorulu unu parastasu în biserică noastră parochială din cetate; a decisu totu odata, că cu aceea ocașiune se se rostésca și unu cuventu funebralu. Acést'a din urma, la dorinția corpului profesorulu, a primitu a o face subscrisulu.

Vei vedé, d-le redactoru, ca tempulu nici de 24 de ore a fostu scurtu pentru o pregătire și prelucrare a unui cuventu funebralu de nu știu ce clasicitate și artă oratorică; am crediutu totusi, ca ceea ce am compusu și cuventatu nu va dá nimenui ansă de numultiamire; pentru aceea vei vedé, d-lu meu, ca cătu de neasceptata și neplacutu surprindiatória a trebuitu se-mi vina not'a d-tale, ce ai facutu la necrologulu repausatului I. Candrea în „Scól'a Romana“ din 13 Maiu v. 1877, Nr. 19 în următoriele: „*Marturisim, ca ne-a dorutu, candă am auditu pre d-lu directoru seminarialu și protopopu Hann'a luandu-si de textu alu discursului seu curintele scripturei: „Candă dobândim lumea, în grópa ne salaslumim“, ér în contextu vorbindu de „nemesca“ ce a ajunsu pre repausatulu. — Chiar se fi avutu d-lu Hann'a ceea cu repausatulu în viața, în acelu locu și în acelu momentu era bine se-si aduca aminte de curintele strabune: „De mortuis nil nisi bene.“* —

Dupa acést'a nota a d-tale, d-le redactoru, este îndreptatitu fia-carele din lectorii foiei ce redigi, „Scól'a Romana“, a crede, ca eu în discursulu meu D-dieu scie ce insulte și ce incriminari am rostitu asupra repausatului I. Candrea? De óra ce inse eu acést'a nu am facutu, ci dupa covingerea mea am facutu togmai cotrariulu, pentru că se convingu pre publiculu cetitoriu alu „Scólei Romane“ despre acést'a, nu affu alta cale mai potrivita, decătu că se-i presentezu întregu discursulu meu din cuventu în cuventu precumu l'am cetitu în audiulu d-tale și alu tuturor, carii au participatu la acéstă solenitate jalnică, se lasu apoi se judece onor. publicu cetitoriu, decă eu am observatu seau nu cuvintele strabune: „de mortuis nil nisi bene“ și decă ai potutu avé d-ta, d-le redactoru, motivu onestu și basatu *) la not'a mentiunată?

Vinu deci a Te rogá, că se binevoiesci a dá locu acestoru sîre și acelu discursu alu meu în celu mai

de aprópe numeru alu foiei ce redigi, „Scól'a Romana.“

Éta ce si cumu am vorbitu eu:

„Candă dobândim lumea, atunci în grópa ne salaslumim.“

„O sentinția acéstă a scripturei, repetita totu de una de maic'a noastră biserică cu și la asemenea ocașiuni triste, precumu este cea de adi; o sentinția cu atâtă drépta judecata și probata esperinția despre firea, aplecarea și amagirea omenésca atâtu în întielesu subiectivu, cătu și obiectivu și despre nestatornicia lumii acesteia cu tóte câte suntu intr'ins'a; dorere! ca acéstă sentinția ni-se intrude, acestu adevéru ni-se infaçisiéza și nóue astadi.

Profesorulu institutului nostru archidieceasanu, asesorulu consistorialu, deputatulu sinodalu și congresualu, membrulu congregatiunei comitatense I. Candrea, acelu barbatu desceptu, acelu barbatu luminatu și energicu, acelu barbatu eri alalta eri plinu de viața și că o di frumósă de primavéra promitiatória de cea mai fertila véra și de cea mai manósă tóinna, nu mai este; elu în flórea primaverei vieții sale s'a vesteditu și de alalta eri a încetatu de a mai fi între cei vii.

I. Candrea, născutu în Négr'a la 1845, *) dupa absolvirea studiilor gimnasiale s'a dedicatu vieții și serviciului bisericescu, și în anii 1866/7—1868/9 a absolvatu teologia în institutul nostru archidieceasanu. Talentele și modestia lui că teologu curundu i-au câstigatu iubirea și au atrasu asupra-i atentiunea mairiloru lui și a tuturor acelor'a, cu cari a venit în atingere mai deaprópe, și asia dupa absolvirea studiilor teologice fu tramisú în strainatate cu subsidiu dela statu pentru perfectiunarea sa în științele pedagogice.

Dupa ce s'a infintiatu institutul pedagogicu de statu în Dev'a, Candrea a fostu celu d'antâiu profesorulu romanu gr.-or. aplicatu la acelu institutu; la anul 1873 a încheiatu o casatoriă fericită și în tóte privințele binecuventata cu fiic'a cetatianului de aici, atunci odmnisiór'a An'a Slaba, cu carea a petrecutu o viața conjugală thignita și indestulita. Dela numitul serviciu pedagogicu de statu, la anul 1874 Candrea a fostu chiamatu că profesorulu ordinariu în institutul nostru pedagogico-teologicu archidieceasanu, unde cu zelu și cu devotamentu a servitu pana în dilele decurându trecute și de unde curându fu cunoscutu și alesu de asesorulu consistorialu, deputatu sinodalu și congresualu și de membrulu alu congregatiunei comitatense, în cari positiuni și pe cari terene însemnate repausatulu a luptatu și militatu cu totu zelulu, aparandu-si positiunea că o brava santinela cu armele științei și ale covingerei.

Acumu fratele nostru Candrea potea dice cu dreptu cuventu: „Am dobânditu lumea și sum

*) Datele din „Scól'a Romana“ suntu luate din însusi testimoniulu de botezu alu repausatului. R.

*) Nu urméza. Unu motivu póte fi chiar nebasatu, fora se încete de a fi onestu. Este o apreciere subiectiva. Motivulu nostru inse a fostu și basatu și onestu, precumu se va vedé mai la vale. R.

pre cea mai sigura carare de a dobandi totu mai multu si mai multu; inse nemesea, sórtea cea vitriga, a cadiutu asupra sanetatiei lui togmai cá o bruma ghiaciósa asupra unui pomu infloritu; acea sórte vitriga si inesorabila i-a respunsu si raspunde la toti ai lui si nóue: „Nu te insielá, moritoriule, in sperantiele tale, ca curându in grópa te vei salaslui!“

Da, jalnica adunare! fericitul voindu a fugi de crudel'a mórte, voindu a-si cautá de restaurarea sanetatiei, in tempulu mai din urma atátu de sdruncinate, abia inaiate cu 15 dile a alergatu la Gørbersdorf in Silesi'a prusiana; inse nemilós'a si crudel'a mórte nu l'a lasatu din ochi, ea la urmaritu si l'a aflatu si acolo, unde, strainu, singuru, departe de iubita s'a soçia si de amicii sei credintiosi, i-a inchinatu pacharulu, i-a curmatu pentru totu deun'a dilele vietiei abia in alu 32-lea anu alu etatii, va se dica in cea mai frumósa flóre a barbatiei sale; l'a ruptu pentru totu deun'a de catra ai sei, l'a departatu de pe teatrulu lupteloru si de pe terenulu sgomotosu alu acestei vietii, acestei desiertatiuni a desiertatiuniloru.

Mare este pierderea asia de tempuria a unui barbatu de atâtea sperantie, de atâtea promisiuni pentru veri-ce societate mica seau mare, natiunala seau bisericésca; inse pentru societatea nóstra natiunala si bisericésca, pentru institutul nostru, déca recugetámu starea nóstra si sacrificiele ce se receru, pana candu natiunea si biseric'a, scóla si intrég'a nóstra societate póte avé si vedé in midiloculu seu unu barbatu si unu membru de capacitatea, scienti'a, zelulu si maturitatea profesorului si fostului nostru frate Candrea, átunci cu anima sângeranda trebue se marturisimu, ca pierderea lui pentru noi este indiecitú si insutitu mai mare; pentru aceea 'lu deplange cu amaru nemangaiat'a lui soçia, 'lu deplangu parintii, 'lu deplange biseric'a, 'lu deplange institutul nostru, 'lu deplangu toti amicii si cunoscutii lui.

Dorerile nóstre in aceste momente triste suntu asia de mari, încátu numai religi'a, numai credinti'a, cá fericitul a trecutú din acést'a la alta viétia thignita, liniscita si fericita, unde ne ascépta si pre noi, ni-le póte in câtu-va aliná; in ranele animiloru nóstre potu lasá se se stracure câte o picatura de balsamu stemperatoriu numai acele esemple din vechime, numai acele caractere rari si mari, cá alu dreptului Iovu, carele din celu mai fericitu parinte, din celu mai avutu dintre cotemporanii lui, pierdiedu-si totu si tóte intr'o dí, a ajunsu a jacé in gunóiele stradeloru, si carele si atunci a binecuventatu pre Domnulu.

Vino dara, jalnica soçia veduvita, veniti parinti despoiati de bucuri'a si mangaiarea osteneleloru vóstre, vina biserica si scóla, natiune si societate romanésca, se venimu cu totii si, rediemati pre aceste base tari si neclatite, acoperite de acestu scutu nepetrunsu alu religiei si alu credintiei, si noi in intristarea acést'a a nóstra se binecuventámu pre Domnulu in façia, si cu

dreptulu Iovu se strigámu: „Domnulu a datu, Domnulu a luatú, fia numele Domnului binecuventatu!“ Éra fericitului nostru soçiu, colega si frate se-i dicemu: „Fia-ti tierin'a usióra si memori'a eterna.“ Aminu.

I. Hannia,
protop. si directoru.

Not'a redactiunei. Adeca d-lu H. pretinde, ca nu amu avutu „motivú onestu si basatu“ a face not'a din Nr. 19 alu „Scólei Romane.“ Imputarea, mai cu sêma in ceea ce privesce „onestitatea“, este grea, si déca nu amu cunósce pre d-lu H., si déca conscienti'a nu ni-ar fi deplinu liniscita, amu avé cauza a ne intristá. Cáci — cumu stá lucrulu? Noi amu afirmatu in not'a nóstra trei lucruri:

Antáiu, ca d-lu H. si-a luatú de textu cuvintele scripturei: „Candu dobandimu lumea, in grópa ne salasluiamu“, ér in contextu a vorbitu de „Nemesea“, ce a ajunsu pe repausatulu. Altu ceva despre discursu nu amu afirmatu. Discursulu inse, chiar si in form'a, in carea ni-s'a tramisu acumu spre publicare, nu néga nici textulu amintitu de noi, nici introducerea „Nemesei“ in contextu; prin urmare in punctulu acést'a afirmarea nóstra a fostu si este si „onesta“ si „basata“.

Adóu'a: amu dísu, ca ni-a dorutu, candu amu auditu pre d-lu H. luandu-si de textu cuvintele aratate, ér in contextu vorbindu de „Nemesea“, ce a ajunsu pre repausatulu. Cu textulu ne-amu mai poté impacá, desí nu l'amu poté incuviintiá, cu Nemesea inse nici odata. Cáci cine este Nemesea in mitologia? „Zin'a teribila a dreptatii, carea **pedepsesce fora-de-Jegile** moritoriloru. Ea este „**fic'a nop-tii**“, sora cu **Fatulu** seau ursit'a, cu **Discordi'a**, carea provóca **certe** si **neintielegeri**, cu **Momusu** seau zeulu **satirei** si alu **batjocurei** etc. Nemesea se depinge cu **aripi** spre a aratá iutímea, cu carea ajunge pre **criminali**, ea tîne in mana unu **flagelu** seau **biciu**, cu carele pedepsesce **fora-de-legile**, seau unu **cotu**, cu care mesura **crim'a** si **pedéps'a**, seau unu **fréu** spre a aratá, ca ea infrêna **passiunile ómeniloru**.“

Va se dica, Nemesea nu are de a face, decâtu totu numai cu crime, fora-de-legi si pasiuni, cu mesurarea, pedepsirea si infrênarea loru.

Nepotendu admite, ca domnulu Hannia nu ar fi cunoscutu deplinu intielesulu acestui nume, între-bámu: Ce cauta Nemesea in acelu cuventu funebralu, ori care ar fi inolestarea cuvinteloru? Ce fora-de-legi a comisú Candrea in viétia, pentru cá d-lu H. se nu póta nici la gróp'a s'a, inca deschisa, a nu citá pre acést'a zîna teribila? Si se nu ne dóra de cuvintele acestea? Adeveratu, ca dorere sufletésca este ceva propriu; inse déca nu-lu dóre pre d-lu H., pre noi, repetímu, ne-a dorutu si ne dóre; cáci nóue repausatulu ni-a fostu — amicú. Deci si afirmatiunea acést'a a nóstra este „onesta si basata.“

A trei'a: amu dísu, ca érá mai bine, cá d-lu H. in acelu locu si la acelu momentu se fi incungiut-

ratu vorbole respective, si anume pentruca se scie, ca intre elu si intre repausatulu nu a domnit cea mai completa armonia. La rondulu nostru lasamu si noi lectorului impartialu a judeca, deca d-lu H. a facutu bine a urma asia, cumu a urmatu. Dupa noi textulu introductiv si „Nemesea“ stau in contradicere frapanta cu celalaltu contienutu alu discursului, incatu este imposibilu a nu o observa si comentá.

Incatu pentru segét'a, ce d-lu H. a aflatu de bine a o indreptá la onórea nóstra, si carea sémena multu cu cele din discursulu funebralu, noi 'lu iertamu; caci dice poetulu Rückert: „**Wer eigene Schuld nicht trägt, kann fremde leicht ertragen**“.

Varietati.

(„**Higien'a si Scól'a**“) aduce in numerulu seu 5 din anulu curentu sub rubric'a „Posta“ urmatóriele:

„D. T. in S. Ne ati tramisu urmatóri'a cerere: Ve rogamu se aveti bunatate a declara in „Higien'a si Scól'a“, ca este folositoriu remediulu siguru in contra doreriloru de masele, publicatu in „Scól'a Romana“ Nr. 7 a. c. si nu cumu-va acidum salicyle e stricatiосу sanetatii? Respunsu: Articulu despre acestu acidu in „Scól'a Romana“ este scosu din alta foia. (N'a fostu ast'a intrebarea. R. S. R.) — Acidulu salicyle se cástigá mai inainte numai din plante, mai alesu din genulu saliciloru, si erá forte scumpu. Dru lu Kolbe in Lipsce'a a aflatu a-lu produce din materie minerale. Poterea lui antiseptica nu e de negatu, dar usulu lui asia de estinsu, precumu vreu unii se-lu face — va remane dupa mai multe probe restrinsu numai la midilóce cosmetice. Elu se solvesce numai in apa ferbinte in 300 parti, adeca la unu gramu de acidu salicyle trebuescu 300 grame apa férta, si numai in 4 parti de alcoholu si pentru aceea acést'a se preferesce. In articulu citatu se dá urmatoriulu receptu: Peste 10 parti de acidu salicyle se tórna 24 parti amoniacu si inca 16 parti de acidu acetieu dilutu, adeca otietu. Aceste tóte suntu materie, cari nu potu prii dintiloru. — Dorerea dintiloru provine seau din nevralgia, adeca dorere de nervi, seau din reumatismu, seau din desgolirea nervului dintelui, si deca la aplicarea acestui acidu incéta dorerea, cumu se dice in acela articulu, atunci elu amortiesce ori emóra activitatea nervului, si orice remediu face acést'a, elu nu póte fi priintiosu, cu atáta mai puçinu mestecatu cu amoniacu si cu otietu, seau solvitu in alcoholu. Acidele tóte, daru mai cu séma cele minerali, cumu e si acestu acidu, suntu venine pentru dinti.

Celu mai nevinovatu acidu póte ca ni se va paré otietulu, si totusi si acést'a dupa experimentele ce a facutu cu dinsulu Dr. H. Oidtman in timpulu celu mai nou e stricatiосу; intrebaintiarea lui mai deca lucra daunatiosu asupra nerviloru si vasaloru sangelui in gura si in stomacu si produce o morbósa descordare in aparatulu digestiunei, despre care inse la altu locu vomu vorbi mai pré largu.

Acidum salicyle, cumu vine acuma in comertiu, nu e mai multu vegetabilu, pentru scumpetea lui, ci mineralu si acidele minerali móie tieseturele organeloru, cu cari vinu in atingere, si conditionéze constitiuni — arderi — in forma dihuta; trecandu in sange, lucra disolvindu asupra corpureleloru (globulei) sangelui si marescu serositatea sangelui. La o actiune

mai duratória se revérta in sange, si conditionéza ruinarea globuleiloru sangelui, irita organele indepartate, care servescu de colutorie, mai vertosu renichii si causéze inflamatiunea acestoru.

Noi tienemu dara acidulu salicyle, fiindu preparatu chemicu, si inca mineralu, de aceea ce este, adeca de nepriicosu sanetatii. — De marea lauda a lui, nu ne miramu, caci asia este cu tóte corpurile chemice — si lumea usioru se insiéla“.

La cele de susu reflectamu de asta data numai urmatóriele:

1. Acidulu salicile este unu acidu organicu, si se produce din oleiuri seau grasimi, ér nu din minerale. Ceea ce se produce din scórtia de salce si plop nu este „acidum salicile“, ci este simplu „salicinu“, intre cari esista o mare diferentia; caci salicinu este o basa, ce se impreuna usioru cu acide, precandu „acidum salicile“, dupa cumu arata si numele seu, este unu — acidu, fórte greu de disolvatu. Numele, dá, sémena „pana intr'o litera.“

2. Acidulu salicile se prescrie chiar si cá beutura la morburi interne, pana la 1/2 granu in fiecare óra fora nici unu pericolu; mai multu: descoperirea acestui acidu — si acést'a s'a intemplat numai in tempulu din urma — a produsu pe terenulu operatiuniloru si a legaturiloru (Verbandwesen) o revolutiune formalá. Operatiuni, cari mai inainte se pareau mortifere, de candu s'a descoperitu acidulu salicile se facu cu tóta increderea. Candu ar fi „stricatiосу sanetatii“, medicin'a abuna séma nu l'ar folosi. Adeveratu, ca elu trebuie conservatu bine (in apoteca), altmintrea trece in „fenal“, care e veninosu; inse acést'a se póte intemplá si cu alte medicamente. In totu casulu, deca „acidum salicile“ se póte bé fora pericolu pentru sanetatea, cu atáta mai puçinu nu va fi periculosu, spalandu-ne simplu cu elu numai gur'a.

(Recepta pentru o tinta escelenta.) Dintre tóte receptele pentru tinta, urmatóri'a se recomanda nunu-mai cá cea mai buna, dar totu adatu si cá cea mai eftina: 3 loti vitriolu verde, 9 loti bóbe de stegiaru si 1 lotu gumu arabicum se se piseze bine pana se facu o pulbere fina, se se puna intr'unu vasu de sticla seau de porcelanu, se se tórne preste aceste ingredientie 40 loti apa de ríu seau de plóia si apoi se se puna a sóre seau in apropiarea focului. In 24 de óre vomu avé tint'a cea mai minunata. Tint'a se lasa si mai departe pe ingredientie; din candu in candu inse se mesteca in ea cu unu fieru si se arunca in ea bucati de bóbe de stegiaru. Se grigimu inse, cá tint'a nici candu se nu fierba. Gatandu-se pe rondu tint'a, adaugemu de nou apa si mestecamu mai de multe ori; tint'a va fi totu asia de buna, cá si cea de mai inainte. Avendu lipsa de mai multa tinta, d. e. in scóle, se ieu si ingredientie mai multe, observandu-se inse proportiunea de susu.

DOMNII PRENUMERANTI,
cari suntu inca in restantia cu costulu abonamentului pe semestrulu I din anul' acést'a, se binevoiesca a se achitá cátu mai curundu, cá se ne putem impleni si noi obligamintele nóstre. *Red. „Scol. Rom.“*

Post'a redactiunei.

D-lui **A. P. B.** in **M.**: Ni-ai tramisu mai inainte o epistola cu adresa „oficiósa“, pentru carea amu trebuitu se platimu 10 cr. Epistole nefrancate nu vomu mai primi. Articulu din urma in numerulu viitoriu.